

Motion till riksdagen 2005/06: MJ394

av Lars Leijonborg m.fl. (fp)

En liberal miljöpolitik för hållbar utveckling

Motionen delad mellan flera utskott

Sammanfattning

- Miljöpolitik handlar både om den enskilda människans ansvar och om global samverkan. Den enskildes ansvar måste därför tydliggöras genom information och utbildning. Det behövs också lagstiftning med tydliga ansvarsförhållanden, sanktionsmöjligheter och effektiva styrmedel.
- Naturhänsyn, utvecklingsoptimism och internationalism är grundläggande för Folkpartiets miljöpolitik. Vi liberaler har en i grunden optimistisk syn på framtiden. Vi har också en positiv och teknikvänlig syn på verkligheten. Kopplingen mellan ekonomi, socialt ansvarstagande och miljöhänsyn anser vi vara nödvändigt i arbetet för ett långsiktigt hållbart samhälle.
- Hållbar utveckling måste bli mer än ord. Folkpartiet föreslår därför att en hållbarhetskommission tillsätts. Kommissionen får till uppgift att finna de systemfel som motverkar hållbar utveckling och hur konflikter mellan miljömål och andra samhällsmål kan lösas på ett bättre sätt än idag.
- En av våra största miljöutmaningar handlar om hur vi ska få bukt med klimatproblemen. Folkpartiet anser att riksdagen än en gång ska fastställa att det svenska klimatmålet ligger fast och att energipolitikens första miljömål ska vara att minska utsläppen av växthusgaser. För att nå Kyotoprotokollets målsättning i Europa förespråkar vi en gemensam europeisk koldioxidskatt på de områden som inte omfattas av ett fungerande system med utsläppsrätter. Vi vill vidare stödja forskningen av alternativa bränslen.
- Havsmiljöpolitiken och Östersjön i synnerhet är ett område där både ett nationellt och ett internationellt genombrott nu är nödvändigt. Folkpartiet anser att Sverige har ett ansvar och en unik möjlighet att leda regionen i en sådan kraftsamling. Vi kan och bör ta initiativet och verka aktivt, i Helcom och i EU för att få alla Östersjöländer att öka sina ansträngningar och leva upp till beslut som fattats och medverka i de nya som nu måste till.
- I Europa utgör EU ett unikt instrument för att skapa gemensamma miljöregler. Sverige ska fortsätta vara pådrivande i arbetet för en ny europeisk kemikalielagstiftning (REACH). Den ska utgå ifrån att försiktighetsprinci-

Fel! Okänt namn på

pen följs, att förorenaren betalar samt att utredningsansvaret ligger hos användaren/producenten.

- För att enskilda ska motiveras att göra de extra ansträngningar och acceptera de kostnader som i dagsläget följer av återvinningssystemet, krävs i längden synliga miljöresultat som också är ekonomiskt och socialt hållbara. Dessutom måste insamlingssystemen fungera på ett för kunden smidigt sätt.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Innehållsförteckning.....	3
Förslag till riksdagsbeslut	5
Inledning	6
Liberala metoder för en bättre miljö.....	7
Export, jobb och miljö.....	9
Miljöanpassad offentlig upphandling	9
Hållbar utveckling måste bli mer än ord	10
Hållbarhetskommission	11
Internationell samverkan	12
Sveriges miljöarbete inom EU	13
Klimatet.....	13
EU och klimatpolitiken	14
Energipolitiska låsningar.....	15
Alternativa drivmedel.....	15
Luftkvalitet.....	16
Vattenkvalitet.....	16
Havets miljö och naturresurser.....	17
Östersjön	18
Västerhavet.....	19
Den hotande oljan	20
Den hotade torsken.....	21
Säl	22
Skarv	23
Fisket och forskningen	23
Övergödningen.....	23
Biologisk mångfald och naturvård	25
Våtmarker.....	25
Försurning.....	25
Kalkning.....	26
Natura 2000.....	26
Tätortsnära natur	27
Nedskräpning	27
Skogspolitik	28
Rovdjurspolitik.....	29
Den hittills förda rovdjurspolitiken	29
Antalsfokusering	29
§ 28 – en ändring måste ske	30
Vikten av informationsinsatser.....	30
Snabba beslutsvägar.....	30
Möjligheter till skydd vid angrepp	31
En ny möjlig rovdjurspolitik	31
Kemikaliepolitik.....	31
Bottenfärger	33
Läkemedel.....	33

Fel! Okänt namn på

Testning av kemikalier	33
Avfall.....	34
Gör det lättare för den enskilde att återvinna.....	34
Farligt avfall	35
Producentansvaret.....	36
Miljöforskning och utbildning.....	37

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att utreda möjligheterna att använda handel med utsläppsrätter på andra områden än inom klimatpolitiken.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om miljöanpassad offentlig upphandling.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att följa lagen om offentlig upphandling på avfallsområdet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om vikten av internationell miljösamverkan.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om en internationell miljödomstol.¹
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att driva på Cardiffprocessen i EU.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att inte begränsa definitionen av vad som kan anses som miljöbränsle och miljöbil.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att verka inom EU för att få tydligare regler och regleringsmöjligheter vad gäller färjetrafikens utsläpp.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om restriktioner mot användning av natur- och handelsgödsel med hänsyn till lokala förhållanden.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att undersöka möjligheten att införa utsläppshandel på de mest skadliga utsläppen till vatten.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om beredskap för att ta hand om oljeutsläpp till sjöss, i strandzonen och åtgärder för uppföljande verksamhet.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att utse nödhamnar.²
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att upprätta ett system för aktiv trafikövervakning/trafikrapportering i södra Östersjön.²
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om nödvändigheten av höga miljöavgifter på kadmium i hela EU.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om ett utsläppshandelssystem för svaveldioxid och kväveoxider från fartyg inom EU.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att bevara den biologiska mångfalden.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att nyanlägga och restaurera våtmarksområden.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om ett åtgärdsprogram mot markförsurning.

Fel! Okänt namn på

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om Natura 2000.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om opinionsbildning och informationsinsatser mot nedskräpning.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om införseln av nytillskott av gener till Sveriges vargstam.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om ändring i 28 § jaktförordningen.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om vikten av informationsinsatser, om de regionala rovdjursgruppernas och det nationella rovdjursrådets funktion.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om ökande insatser för att förebygga rovdjursangrepp och bidrag när skador uppstått.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att återkomma med en utvärdering och förslag vad gäller rovdjurspolitiken.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om förändringar i förslaget till ny kemikaliepolitik inom EU.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om snabbare utfasning av giftiga bottenfärger.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om läkemedels miljöpåverkan.³
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om utveckling av nya metoder för testning av kemikalier.
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om miljöskatter på avfall.⁴
31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om kraftvärme.⁵
32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att bryta upp kommunernas monopol vad gäller avfallshantering för farligt avfall.
33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om producentansvar.
34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om kretslopps försäkringar.
35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att verka för att Europeiska kommissionen skall lägga fram ett nytt direktiv om livscykelanalys enligt IPP-modellen.

¹ Yrkande 5 hänvisat till UU.

² Yrkandena 12 och 13 hänvisade till TU.

³ Yrkande 28 hänvisat till SoU.

⁴ Yrkande 30 hänvisat till FiU.

⁵ Yrkande 31 hänvisat till NU.

Inledning

Människan är beroende av jordens resurser och måste förvalta dem för framtida generationer. Vi måste därför alla ta ansvar för miljön och vår egen livsstil. Syftet med den liberala politiken är att skapa ett samhälle där varje människa ges möjlighet att ta ansvar för hur hon eller han via sin livsföring bidrar till en hållbar samhällsutveckling. Det ansvaret gäller inte bara en själv utan också hur man påverkar både andra människor och kommande generationer. Vi är alla förvaltare av jorden.

Människan har i årtusenden påverkat miljön i sin omgivning. Dagens samhälle påverkar dock miljön i mycket större utsträckning än tidigare. Hotet om ekologiska katastrofer ökar vår generations ansvar. Förutom klimatproblemen är ett dagsaktuellt exempel den akuta miljösituationen i Östersjön och Västerhavet där olje-, utfisknings- och övergödningshoten måste mötas. Det är nu dags för både ett nationellt och ett internationellt genombrott för havsmiljöpolitiken.

En liberal är framtidsoptimist. Vi tror på att teknikutveckling och tillväxt är förutsättningar för ett bättre och hållbarare samhälle. Det krävs dock att vi genom gemensamma demokratiska beslut sätter upp ramarna för samhället. Genom olika styrmedel som både omfattar lagstiftning och ekonomiska verktyg anser vi att man kan bygga en politik för hållbar tillväxt. Den måste byggas i gemenskap med andra länder, och i vår del av världen utgör EU en av de viktigaste institutionerna för att driva detta arbete.

Vi liberaler har en i grunden optimistisk syn på framtiden och en tilltro till varje generations förmåga att finna lösningar på sin tids problem. Liberaler känner ett ansvar för kommande släkten. Vi har också en teknikvänlig syn på verkligheten. Kopplingen mellan ekonomiskt tänkande, socialt ansvarstagande och miljötanke anser vi vara en värdefull utgångspunkt för arbetet för ett långsiktigt hållbart samhälle.

Liberala metoder för en bättre miljö

Miljöpolitik handlar om den enskilda människans ansvar och samverkan lokalt, nationellt, regionalt och globalt. Den enskildes ansvar måste därför tydliggöras bl.a. genom information och utbildning. Bindande globala överenskommelser måste vidareutvecklas, liksom överföring av kunskap, forskningsresultat och modern teknik.

Det behövs också en lagstiftning med tydliga ansvarsförhållanden, sanktionsmöjligheter och effektiva styrmedel. Miljöbalken måste revideras löpande. Särskilda miljöåklagare som bevakar miljöns intresse och väcker talan i miljöbrott är viktiga.

De miljöpolitiska målen ska beaktas vid all samhällsplanering och utgöra en grundläggande restriktion på alla beslutsnivåer. Ekonomiska styrmedel av olika slag är effektiva metoder, som släpper fram de enskilda individernas kreativitet och använder marknadskrafterna i miljöpolitiken. Miljöavgifter

Fel! Okänt namn på

kompletterar fastställda utsläppsgränser och innebär att den som släpper ut föroreningar eller utnyttjar en naturresurs får betala för sig. Miljöavgifter innebär att alla förorenare motiveras att minska sina utsläpp och att teknikutvecklingen stimuleras i miljövänlig riktning. Om systemet fungerar idealt upphör i första hand de aktiviteter som innebär minst ekonomisk nytta. Om avgifterna dessutom leder till en ökad intäkt för staten, kan skatter med snedvridande effekter på ekonomin sänkas. Detta innebär att en grön skatteväxling genomförs. Det är inte enkelt och självklart vilka metoder som bör användas i varje situation. I vissa fall då producentansvar är opraktiskt kan ett pantsystem vara mest lämpligt.

Folkpartiet anser att man måste vara mycket tydlig på att skilja mellan miljöstyrande skatter och fiskala skatter. Vi vänder oss t.ex. mot synen att el i sig skulle vara något miljöfarligt och icke önskvärt. Det finns miljöfarliga sätt att producera el, t.ex. kolkraft, men insatser bör sättas in mot dessa och inte mot el i sig. Tvärtom kan en ökad användning av el leda till vinster för miljön, t.ex. genom att ersätta vägtrafik som drivs av fossila bränslen med eldrivna tåg. Folkpartiet anser inte att elskatt är att betrakta som en miljöskatt, och höjd elskatt bör inte ses som en del av någon grön skatteväxling.

Inom särskilt belastade områden kan man fastställa ett tak för utsläpp och sedan auktionera ut utsläppsrätter under detta tak. Folkpartiet anser att regeringen bör utreda möjligheten att använda handel med utsläppsrätter också på andra områden än inom klimatpolitiken. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Ett av de viktigaste styrmedlen i en marknadsekonomi är konsumentmakten. Ett av de tydligaste bevisen på detta var hur snabbt konsumenterna fick tillverkarna av hushållspapper att lägga om produktionen så att man inte klorblekte pappret, en utveckling som aldrig hade gått lika fort om det skulle ha skett via politiska beslut och förbud. Vi har därför i våra konsumentmotioner lyft fram vikten av starka konsumenter och också vikten av starka, fristående konsumentorganisationer. Det är också viktigt med starka fristående miljöorganisationer.

En av de stora utmaningarna är att utforma lämpliga styrmedel för att komma åt de allvarliga miljöeffekter som trafiken åstadkommer. Vi vill skapa förutsättningar för successiv övergång till miljövänligare drivmedel. Vi förordar teknikneutrala skatter på olika fordonsbränslen. Dessutom vill vi uppmuntra ytterligare forskningsinsatser på drivmedelsområdet. De flytande biodrivmedel som idag försöker bryta sig in på den fossila drivmedelsmarknaden i Sverige behöver stabila regler för att kunna attrahera konsumenterna och därmed etablera sig på marknaden. Tyskland, Storbritannien och Danmark har hittills infört skattereduktion på alternativa drivmedel. Det borde på sikt skapas ett gemensamt skattesystem för alternativa bränslen inom EU. Samtidigt måste man vara medveten om att det inte vore rättvisande att lägga en stor andel av vägtrafikens skattebelastning på bränslet. Andra verktyg behövs för att korrekt återspegla den olika miljöbelastning som vägtrafiken ger upphov till i olika delar av landet, eftersom miljöskadorna av bilkörningen blir avsevärt större i tätbefolkade områden än på landsbygden.

Export, jobb och miljö

Naturhänsyn, utvecklingsoptimism och internationalism är grundläggande för Folkpartiet liberalernas politik. Vi har också en positiv och teknikvänlig syn på verkligheten. Kopplingen mellan ekonomi, socialt ansvarstagande och miljöhänsyn är nödvändigt i arbetet för ett långsiktigt hållbart samhälle.

OECD har för ett antal år sedan uppskattat världsmarknaden för miljöteknik (framför allt vatten- och luftrening) till 6 000 miljarder kronor till år 2010. Världsmarknaden för miljöteknik förväntas alltså öka starkt och kan betraktas som en viktig framtida marknad globalt sett. Det brukar hävdas att Sverige är bra på teknik för bl.a. vatten- och luftrening samt avfallsfrågor. Vi har en styrka i en helhetssyn som innebär att vi kan erbjuda ett helt paket av tjänster, såsom miljöpolicy, styrmedel, information, utbildning och rådgivning. Sverige har hela systemlösningar att visa upp när det gäller hållbara kretslopp för vatten och avfall, materialåtervinning, energi, byggande och boende samt transporter. Trots att export av miljöteknik ökar så uppgår den idag inte till mer än 1 till 2 procent av Sveriges export.

Antalet miljöpatent ökar i hela världen. Inom EU är antalet patent i dag fyra gånger fler än för 20 år sedan och i USA har de fördubblats under samma tid. I Sverige har miljöpatenten minskat med över 70 procent denna period. Minskningen är större än den generella minskningen av inlämnade patent i Sverige. I Sverige anses riskkapitalet vara ointresserade av miljöteknik. Fler riskkapitalbolag investerar inte i teknik som är beroende av politiska svängningar, och dit räknar man miljöteknikområdet. I Exportrådets rapport "Svensk miljöteknikexport 2003" anges bristen på riskkapital vara det största hindret för miljöteknikföretagens möjlighet att växa.

Det har tagit den regering som talar om ett grönt folkhem sju år att komma med sitt beslut hur vi bättre ska ta vara på Sveriges möjligheter. Det blev ett nytt institut, Sveriges Miljöteknikråd, SWENTEC, ska inrättas i Göteborg för att "stärka svenska företags affärsmöjligheter och konkurrenskraft inom miljöteknik och miljöanpassade produkter". Folkpartiet liberalerna tror inte detta enbart löses med ett nytt institut utan främst genom att skapa bra villkor för allt företagande, stabil och långsiktig politik där ekonomi och ekologi samspelar.

Genom att forska fram och sälja spjutspets-teknologi såväl som vidareutveckling av "gamla" områden kan svenska universitet och företag göra skillnad på global nivå. På energiområdet gäller ju att oavsett vilket energislag Sverige väljer för framtiden finns en stor marknad utanför vår lilla nation för både vindkraft, solenergi, kärnkraft och bioenergi. Den chansen får inte Sverige missa.

Miljöanpassad offentlig upphandling

Miljöanpassad upphandling kan bli ett viktigt verktyg för den långsiktigt uthålliga utvecklingen. I den finns också stor potential för teknikutveckling och tillväxt men den tas inte till vara. Den förda politiken kännetecknas av för

Fel! Okänt namn på

mycket prat och för lite resultat. Hållbar utveckling måste bli mer än ord! Staten kan t.ex. göra mycket. Offentlig upphandling av stat, landsting och kommuner uppgår till ca 400 miljarder kronor/år och är en mycket viktig del både i miljöarbetet och för att driva utvecklingen mot ny teknik, nya företag och jobb.

Regeringen har fastställt att miljön ska beaktas vid all offentlig upphandling. Fakta är att statliga myndigheter är sämst på detta och att utvecklingen går alldeles för långsamt mot en mer miljöanpassad upphandling. Arbetet har hittills varit otillräckligt och kritiserat inte bara av miljörelsen utan också från företag. Miljökriterier ställs av en del verk och myndigheter vid upphandling men följs inte alls upp. Miljöaspekterna blir alltså inte verkliga konkurrensfaktorer som vägs in vid den slutliga bedömningen när stat och kommun gör sina upphandlingar. Konsekvenserna för seriöst satsande företags tilltro till politiskt tal om miljöutveckling och hållbar utveckling är då lätt att förstå. Detsamma gäller utvecklingen av miljöanpassad produktion, varor och tjänster. Detta bör ges regeringen tillkänna.

I avfallssektorn, där man tidigare sysslade med att bli kvitt avfallet, har kunskapen växt om att vårt avfall är en viktig resurs att ta till vara. Här finns stora möjligheter och en stor utmaning för privat miljöteknikindustri – en framtida exportnäring. Dessa resurser har de stora kommunala avfalls- och energibolagen tagit kontroll över i syfte att förbränna så mycket som möjligt som bränsle i egna anläggningar. För att uppnå detta måste man ignorera LOU (lagen om offentlig upphandling). Det är kommunerna via miljöbalken som ”äger soporna”, inte bolagen. En överväldigande del av Sveriges kommuner följer inte LOU när de köper avfallshanteringstjänster. Detta trots samstämmiga besked från Naturvårdsverk, Konkurrensverk och Nämnd för offentlig upphandling att så måste ske. Medan insamlandet av hushållsavfall är konkurrensutsatt är nästa steg – hanteringen – dominerad av stora kommunala aktörer. Avtalen sluts ofta utan föregående upphandling i strid med både LOU och kommunallagen. Detta bör ges regeringen tillkänna.

De offentliga beställarna är motorn som kan få ny fart på omställningen till ett mer uthålligt samhälle. Det är vad som för tillfället sker i både Storbritannien och USA. Nya EG-direktiv om offentlig upphandling förtydligar möjligheten, som redan funnits, att ställa miljökrav. Det bör också enligt de gemenskapsrättsliga principerna vara hög nivå på de miljökrav som ställs så att det är de miljömässigt bästa produkterna som upphandlas.

Hållbar utveckling måste bli mer än ord

Miljöpolitiken måste ständigt utvärderas och resultaten av dessa utvärderingar bör ge faktiska konsekvenser. Om ett brett miljöarbete ska ha fortsatt stöd av samhällets alla aktörer, om av riksdagen uppsatta miljömål ska kunna nås och om arbetet för en hållbar utveckling ska få en nytändning, krävs en rejäl förändring av utvärdering och uppföljning av miljöpolitiken. Hållbar utveckling måste bli mer än ord. För att miljöpolitiken ska vara genomförbar måste den

ha stor uppslutning och trovärdighet. Den socialdemokratiska politiken har hittills gått ut på att lägga till och dra ifrån utan att ifrågasätta om organisation, styrmedel och det institutionella systemet som helhet bidrar till det man vill uppnå. Det behövs en ny start för arbetet med hållbar utveckling.

En stor mängd utredningar och rapporter har de senaste åren framfört skarp kritik mot miljöpolitiken och arbetet för att nå hållbar utveckling. Naturvårdsverket har visat på stora brister i svenska myndigheters arbete med att införa ett genomgripande miljöarbete, trots att det är krav från regeringen. Bara några få myndigheter får med miljöaspekterna i sina regler, råd, bidragssystem och beslut. De flesta myndigheterna gör ingen utvärdering eller revision av sitt miljöarbete. (Naturvårdsverkets rapport 5346). I Riksrevisionsverkets styrelses redogörelse för miljömålsrapporteringen till riksdagen (2004/05:RR21) får nuvarande system och struktur stark kritik. Uppföljningen mot miljömålen och rapporteringen från uppföljningen ska vara centrala underlag för riksdagens miljöpolitiska ställningstaganden. Granskningen visar bl.a. att delar i rapporteringen saknas, att rapporteringen inte följer riktlinjerna, har allvarliga brister eller är svårtolkad. Olika budskap ges i olika rapporter, miljöproblemens orsaker ges inte tillräckligt utrymme och målkonflikter behandlas nästan inte alls. Riksrevisionen påpekar också att de som idag har uppgiften att utvärdera och följa upp, Miljömålsrådet, ”inte har en ställning, sammansättning eller uppgifter som är väl balanserade till varandra”.

Hållbarhetskommision

Folkpartiet liberalerna vill att en hållbarhetskommision av experter tillsätts för att analysera de grundläggande frågorna om hur hindren för hållbar samhällsutveckling kan tas bort och hur konflikter mellan miljömål och andra samhällsmål kan lösas på bättre sätt än idag. Det är dags att finna de systemfel som motverkar hållbar utveckling. Vi vill även möjliggöra en förbättring av riksdagens arbete med att följa upp och besluta viktiga miljömål genom att bl.a. se över miljömålsrapporteringen.

En fristående kommission av detta slag innebär att ett nytt och viktigt avstamp kan tas för att forma en modern samhällsutveckling där verksamheter sker i sådana former att naturmiljön, naturresurser eller mänskliga värden och initiativ inte förlösas. Kommissionen bör ha ekonomiska resurser för att initiera utredningar och riktad forskning i sitt område. Viktiga uppdrag blir bl.a. att ge förslag på hur dagens nationella havsmiljöarbete kan bli effektivare, att studera hindren för hållbar utveckling i transportsektorn, att utreda de ekonomiska styrmedlen, att utvärdera Miljömålsrådet och föreslå ändringar i hur miljömålsarbetet ska följas upp. Förslaget om en hållbarhetskommision har lyfts fram i Allians för Sveriges motion om miljömålen (2004/05:MJ35).

Fel! Okänt namn på

Internationell samverkan

Liberaler är internationalister. I miljöpolitiken och i vårt eget miljömedvetande krävs mer solidaritet med människor i fattiga länder. Att tillskapa framtidsmöjligheter för människor i utvecklingsländerna genom att lyfta in tredje världen-perspektivet i olika politiska beslut är och har varit en liberal grundhållning. De tidigt industrialiserade länderna har en tradition av att exploatera utvecklingsländernas resurser i form av människor, råvaror och miljö. Vi måste sträva efter en miljöutveckling som gynnar hela världen. Internationella forskningssatsningar bör uppmuntras. Folkpartiet anser att Sverige bl.a. inom olika internationella organ ska verka för gemensamma överenskommelser. I de fattiga delarna av världen äventyras människors överlevnad av brist på rent vatten och odlingsbar mark. I länder som Etiopien, Namibia, Nigeria och Zimbabwe råder akut vattenbrist. Fattigdomen tvingar också ofta fram en livsföring som allvarligt tär på naturresurser. Genom miljöbistånd i form av kunskaps- och tekniköverföring samt genom bindande internationella överenskommelser på miljö- och fredsområdet ökar möjligheterna att lösa många stora miljöproblem. Frihandel skapar också möjligheter för utvecklingsländerna att bryta fattigdomen och ökar därmed också möjligheterna att lösa miljöproblemen.

Handel mellan länder innebär dock ökade transporter, varför det är angeläget att transporterna sker på ett så miljövänligt sätt som möjligt. Forskning och utveckling inom drivmedelsområdet är därför ytterst angeläget.

Folkpartiet anser att det är av yttersta vikt att Sverige aktivt stöder internationell miljösamverkan och att detta också avspeglar sig i aktiv handling. Vi vill därför öka stödet till internationellt miljösamarbete. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Det brådskar med en uppgörelse inom världshandelsorganisationen, WTO, om avreglering av Europas och USA:s jordbruksmarknader med slopade skyddstullar samt fritt marknadstillträde för exportörer från fattiga länder. Folkpartiet anser att regeringen ska påverka beslutsfattare så att WTO-överenskommelsen inte ytterligare förhalas då ramverket ska omsättas i konkreta beslut.

Folkpartiet är positivt till att en jordbruksreform nu är beslutad men är kritisk till den låsta budgeten samt att reformen inte blivit tillräckligt kraftfull. Vi menar att mer marknad och mindre reglering är en nödvändig grundläggande princip för att lösa Europas svåra jordbruksproblem och ett viktigt steg för att lyfta u-länderna ur fattigdomen.

Försurningen skadar mark och vatten. Försurande ämnen känner inga nationsgränser. Därför krävs internationella överenskommelser för att minska utsläppen.

Runt Östersjön och Västerhavet återstår problem att lösa vad gäller bl.a. övergödning och fiskdöd. Även här krävs omedelbara överenskommelser. Folkpartiet anser därför att arbetet i nätverket "Baltic Farmers Forum of environment" samt andra bilaterala och multilaterala projekt och överenskommelser i syfte att åstadkomma miljöförbättringar ska uppmuntras. Internationellt måste Sverige även hårt driva en översyn och harmonisering av tillämpningen

Fel! Okänt namn på

av de lagar och konventioner som fortfarande gör haven till "allas rätt men ingens ansvar" vad gäller utsläpp och rovdrift på havets naturresurser. Detta bör ges regeringen tillkänna, vilket vi yrkat på i motion 2004/05: MJ369.

Folkpartiet förordar att Sverige arbetar för en internationell miljödomstol. Detta för att stärka miljöns ställning i internationella sammanhang och för att ha ett forum där brott mot internationella överenskommelser och konventioner på miljöområdet kan behandlas. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Sveriges miljöarbete inom EU

Svensk miljöpolitik behöver få ett strategiskt nytänkande EU-perspektiv som är kopplat till miljömål och deras behov av åtgärder. Miljöaspekten måste stärkas både på strategisk nivå och i det löpande, detaljinriktade beslutsarbetet inom områdena transport, energi, jordbruk, inre marknad, näringsliv, utveckling, fiske, ekonomi, handel och yttre förbindelser. Miljömål måste bli mer vägledande när svenska ståndpunkter vid rådsmöten tas fram än vad som är fallet idag. Miljöambitionen och kopplingen till miljömål behöver höjas där Sverige deltar i det löpande, konkreta arbetet i ministerråd och parlament inom dessa politikområden. För att kunna nå miljömålen måste regeringen och myndigheterna driva miljöfrågorna systematiskt inom dessa sektorsområden och inte – som nu – främst i miljørådet. På EU-nivå fattas löpande beslut som får konsekvenser för svensk miljö och hälsa. En svensk strategi, taktik och systematik för det löpande miljöarbetet inom de uppräknade sektorerna behöver upprättas eftersom det är just där orsakerna till de mest svårlösta problemen finns.

På EU-nivå har IPP-begreppet lanserats (integrerad produktpolicy), vilket innebär ett helt livscykel-tänkande. Vi anser att den svenska regeringen ska vara pådrivande så att IPP får genomslag i hela EU.

Den svenska regeringen bör också driva på att Cardiffprocessen, att integrera miljöhänsyn i alla sektorsområden, skall skyndas på. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Klimatet

Globala klimatförändringar som orsakas av människan är ett av vår tids största miljöhot. Det är de fattiga ländernas befolkning som riskerar att drabbas hårdast av sådana förändringar. Det blir också allt tydligare att den förstärkta växthuseffekten på grund av mänsklighetens utsläpp av växthusgaser är den viktigaste orsaken till den pågående förändringen av klimatet. Mängden koldioxid i luften har ökat med ungefär 30 procent sedan mitten av 1800-talet. Det tar lång tid att värma upp oceanernas enorma mängd vatten. Därför sker klimatförändringarna med stor fördröjning efter att utsläpp gjorts. När man säkert kan notera förändringarna, kan det därför vara för sent att ingripa

Fel! Okänt namn på

med måttliga åtgärder. Frågan om vilken politik Sverige ska föra för att minska mänsklighetens klimatpåverkan är en av de viktigaste frågor som svenska politiker ställs inför över huvud taget. Folkpartiet lägger en särskild klimatmotion där vi fördjupar vår politik och tar därför endast upp de viktigaste frågorna kring klimatpolitiken i denna motion.

Folkpartiet anser att det är viktigt att riksdagen slår fast att de klimatpolitiska målen som tidigare beslutats ska gälla. Samtidigt måste vi nu börja se bortom 2010 och precisera utsläppsmål för 2020, 2050 och 2100. Regeringen bör tydliggöra hur man ser på de olika sektorernas möjlighet att bidra till att uppnå miljömålen. Om vi delar upp arbetet i fem politiska områden, nämligen energipolitiken, industripolitiken, bostadspolitiken, trafikpolitiken och jordbrukspolitiken, anser vi att dessa områden har olika möjligheter att bidra till det kortsiktiga nationella målet på en minskning av växthusgaserna med 4 procent. Vi anser att energisektorn och bostadssektorn bör ta större ansvar för att Sverige når sina kortsiktiga klimatmål än jordbruks-, industri- och trafiksektorerna. På längre sikt är det däremot ytterst viktigt att trafiksektorn kraftfullt bidrar till minskningen av växthusgaser.

Klimatfrågan är global och för att nå en lösning måste världens länder samarbeta. Därför är det så viktigt att man enas om långsiktiga internationella överenskommelser. Dock innebär den överenskommelse världssamfundet enades om i Kyoto 1997 endast en liten reduktion av koldioxidutsläppen från 1990 till 2010. Man kan därför räkna med att koldioxidhalten i luften kommer att fortsätta att öka. Förhandlingar behöver snarast påbörjas om kraftigt reducerade utsläpp under det kommande århundradet för att dämpa ökningen av koldioxidhalten. Dessutom behöver man arbeta vidare med att reducera utsläppen av andra klimatpåverkande gaser. Folkpartiet vill också verka för effektiva ekonomiska styrmedel.

EU och klimatpolitiken

För att riva hindren mot en rationell klimatpolitik måste EU ges ökad makt över den nationella klimatpolitiken. Folkpartiet anser därför att EU bör få ökade möjligheter att fatta beslut med kvalificerad majoritet när det gäller gränsöverskridande miljöfrågor och miljöskatter. Det är viktigt att inte det land som vill göra minst sätter takten i EU:s miljöarbete.

Ekonomiska styrmedel har visat sig effektiva. Inom en del verksamhetsområden bör ställas krav på utsläppsrätter medan andra är mer lämpade för en koldioxidskatt. Vi vill att EU inför en europeisk miniminivå för koldioxidskatt på de områden som inte omfattas av ett fungerande system med utsläppsrätter. Detta skulle få betydelse också i övriga EU-länder, som då inte kan skaffa sig konkurrensfördelar genom att ha lägre miljökrav.

En av de viktigaste åtgärderna på EU-nivå för att minska växthuseffekten är det nu påbörjade systemet med handel med utsläppsrätter. När det gäller att förespråka ekonomiska styrmedel i miljöpolitiken har Folkpartiet en lång och stolt historia sedan 1950-talet. Sören Norrby motionerade i riksdagen om miljöskatter redan 1968 och om skatteväxling på 1970-talet. Överlåtbara

utsläppsrätter framfördes av Folkpartiet i Miljöskyddskommittén som förberedde miljöbalken för mer än tio år sedan. Exempelvis gjordes ett särskilt yttrande i betänkandet SOU 1993:27. Utsläppsrätter används effektivast om staten säljer rätterna genom auktion. Då kan man undvika den svåra myndighetsbedömningen om vem som bäst behöver släppa ut de skadliga gaserna.

Tyvärr har EU låst sig för att utsläppsrätterna i huvudsak ska delas ut gratis efter de behov som varje anläggning har under första treårsperioden 2005–2007. Under påföljande femårsperiod 2008–2012 ska minst 90 procent av utsläppsrätterna delas ut gratis. Förhoppningsvis kommer man i framtiden att gå över helt och hållet till auktionsprincipen.

För att få en effektiv miljöstyrning bör man år för år minska mängden utsläpp som tillåts tills man når ner till önskvärd nivå. Utsläppsrätten bör gälla under en lång tid framåt så att en försäljning av den ger ett kraftfullt incitament till en anläggningsägare att satsa pengar på att modifiera sin anläggning så att anläggningen ger mindre utsläpp.

Energipolitiska låsningar

Energipolitiken är troligen nyckeln till om Sverige på kort sikt ska klara sina klimatåtaganden. En negativ utveckling med kraftigt ökad användning av fossila bränslen i energiproduktionen är tyvärr trolig med nuvarande politik. Regeringen har nyligen givit klartecken till en ny gasledning från Tyskland till Trelleborg, och det planeras för en ökad användning av naturgas i Sverige. Folkpartiet vill ha en ny energipolitik där målet att minimera användningen av fossila bränslen får högsta prioritet. För att kunna åstadkomma denna förändring av klimat- och energipolitiken på ett sätt som är ekonomiskt och socialt hållbart krävs att Sverige omprövar beslutet att avveckla kärnkraften. Vi anser att det nu inte bara är läge för att sluta med den förtida avvecklingen av kärnkraften utan också att öppna upp för möjligheten för nya kärnkraftverk. I valet mellan nya fossila elkraftverk och kärnkraft väljer Folkpartiet kärnkraft. Det finns dock flera andra energislag som också måste utvecklas nu och på sikt. Framför allt vill vi här peka på en fortsatt utveckling av biobränslen. Sverige har redan en stor andel biobränslen, men huvuddelen av dessa används i värme- och inte elproduktion. Det är viktigt att ytterligare utveckla detta område.

Vi presenterar vår energipolitik i vår motion *Energipolitik för tillväxt och välfärd*.

Alternativa drivmedel

Folkpartiet har både i sin motion *En liberal jordbruks-, skogs- och fiskepolitik* samt i sin trafikmotion framhållit vikten av att regeringen snabbt skapar förutsättningar för storskalig användning av förnybara drivmedel. För att på lång sikt möta de klimatutmaningar vi står inför och på kort sikt leva upp till EG-direktivet krävs dels ytterligare forskningsinsatser, dels skattereduktioner på

Fel! Okänt namn på

denna energi. Det är angeläget att det garanteras hållbara villkor och långsiktiga beslut för framtagande och försäljning av förnybara drivmedel.

Folkpartiet anser att Sverige snabbast möjligt ska öka inblandning av förnybara drivmedel i bensin och diesel, vilket kan ske med befintlig bilpark. Det innebär dock ett nationellt beslut för dieselinblandningen och ett EU-godkännande för ökad etanolinblandning i bensin. Vi har tidigare tryckt på att inblandning eller övergång till förnybara drivmedel ska vara ett krav för att få fortsatt skattenedsättning för jord- och skogsbrukets maskiner.

Framställningen av drivmedlet måste ske på ett sådant sätt att den totala negativa miljöbelastningen minskar. Hälften av Europas, och en fjärdedel av världens, etanol framställs ur eten, som i sin tur produceras från råolja. Etanol bör framställas på ett miljömässigt sätt och ur växande gröda. Ett certifieringssystem bör införas för att säkerställa den totala miljönyttan.

På längre sikt ser vi en mångfald av alternativ, varför det är av vikt att definitionen av vad som kan anses som miljöbränsle och miljöbilar inte får begränsas. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Folkpartiet anser att vätgas samt nya alternativa lösningar ska inkluderas utöver de i direktiv 2001/77/EG nämnda förnybara källorna.

Luftkvalitet

Luftkvaliteten i våra storstadsområden är fortfarande oroande vad gäller marknära ozon och partiklar. Även andra utsläppsnivåer, t.ex. olika typer av kväveoxider (NO_x), polyaromatiska kolväten (PAH), lättflyktiga organiska ämnen (VOC), utgör också lokala problem. Den största källan till luftföroreningar är fortfarande trafiken men även nya områden som småskalig vedeldning kan orsaka problem. Ett annat område som tydligt bidrar till luftföroreningarna är båttrafiken. Här bör ytterligare åtgärder göras för att minska utsläpp av bl.a. svaveloxid och kvävedioxid. Detta gäller både möjligheten att ställa krav på färjetrafiken och på den internationella handelsflottan. Här borde åtgärder kunna göras nu när Östersjön klassats som PSSA-område. Regeringen bör också verka inom EU för att få tydligare regler och regleringsmöjligheter vad gäller färjetrafikens utsläpp. Dessa påverkar ofta miljön i hamnstäderna på ett substantiellt sätt, och möjligheterna för kommunerna att ställa krav på t.ex. avgasrening är små. Detta bör ges regeringen tillkänna.

I Allians för Sveriges motion om miljömålen (2004/05: MJ35) lades fram förslag på skärpta miljö kvalitetsmål när det gäller ozon och partiklar.

Vattenkvalitet

Sverige har generellt sett en god tillgång på bra dricksvatten. Detta är en omständighet som vi inte delar med större delen av världen och det är uppenbart att vattenförsörjning kommer att vara en av vår tids viktigaste miljöfrågor. Vi

Fel! Okänt namn på

anser att detta måste synas tydligt i Sveriges internationella arbete såväl som i vårt biståndsarbete.

Generellt sätt har Sverige en hög grundvattenkvalitet. Trots detta finns det exempel på områden där t.ex. pesticider från jordbruket har återfunnits i grundvatten. Tydligare regler och skyddsområden måste till för att säkerställa att vidare förorening inte sker.

Folkpartiet anser att varje vattenavrinningsområde måste få sitt lokalt anpassade åtgärdsprogram, det ska t.ex. vara möjligt att införa restriktioner mot användning av natur- och handelsgödsel i vissa områden beroende på hur de lokala förhållandena ser ut. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Ett möjligt verktyg för att förbättra miljökvaliteten inom de olika områdena är att möjliggöra för handel med utsläppsätter. Avrinningsområde utgör välavgränsade områden för handel med utsläppsätter. Regeringen borde ge Naturvårdsverket i uppdrag att undersöka möjligheten att införa en sådan handel på de mest skadliga utsläppen till vatten. Det är viktigt att om en sådan handel införs även starten av projektet sker på marknadsmässigt rätt grund, dvs. en auktionering av utsläppsätterna. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Havets miljö och naturresurser

I miljöpolitiken måste vi våga fokusera och prioritera. Vi kan inte göra allt på en gång. Det hittills genomförda havsmiljöarbetet är ett misslyckande. Bra förslag som förts fram har inte genomförts. Ett stort genomförandeunderskott som aldrig skulle ha tillåtits på land är fortfarande en verklighet i havsmiljöpolitiken. Regeringens egen Havsmiljökommission kom till slutsatsen att ”vi kommit till vägs ände”. Miljö- och naturresurssituationen i haven är akut och snabba åtgärder är nödvändiga. Folkpartiet liberalerna har hela denna mandatperiod krävt att de första mest akuta delarna i en havsmiljöstrategi ska tas fram omedelbart och kompletteras med konkreta beslut om åtgärder och förstärkta resurser. Regeringens svar blev en skrivelse där avsaknaden av operativa förslag är total och man istället fyller på med ytterligare ett trettiotal utredningsuppdrag. Regeringen bör snarast återkomma till riksdagen med detta i form av en proposition. Detta krav kvarstår och nu är det upp till bevis för regeringen. Hur snabbt kan en åtgärdslista presenteras? Hur stort genomslag får den nationella strategin för havsmiljön i den kommande transportpolitiska propositionen och kommande proposition om samhällets säkerhet? Internationellt har vi krävt ett kraftfullt intensifierat arbete i EU, FN och andra internationella forum där Sveriges förhållningssätt varit påtagligt passivt och avvaktande. Bokslut över hittills förd havsmiljöpolitik blir alltså detsamma som Havsmiljökommissionen gav i början av mandatperioden: brist på genomförande i ett läge då situationen i våra hav, speciellt Östersjön, är alarmrande. Östersjön kan inte vänta längre!

Fel! Okänt namn på

Östersjön

Havsmiljöpolitiken, i synnerhet för Östersjön, är ett område där både ett nationellt och ett internationellt genombrott nu är nödvändigt menar Folkpartiet. Hotet om en oljekatastrof i den ökande och täta oljetankertrafiken i Östersjön och sommarens övergödningschock talar sitt tydliga språk. Läget är nu sådant att inte enbart miljöorganisationerna utan också enskilda, företagare, landshövdingar och regioner i Sverige kräver en mer aktiv politik för att möta speciellt olje-, utfisknings- och övergödningshoten. Runt Östersjön är enigheten numera stor när parlamentariker från de olika länderna, inklusive Ryssland, samlas om att kraftfulla åtgärder måste till för att rädda vårt gemensamma innanhav. I EU är marina strategier under framtagande. Tiden är alltså helt rätt för ett politiskt lyft för havsmiljöpolitiken. Folkpartiet anser att Sverige har ett ansvar och en unik möjlighet att leda regionen i en sådan kraftsamling. Vi kan och bör ta initiativet och verka aktivt i Helcom och i EU för att få alla Östersjöländer att öka sina ansträngningar och leva upp till beslut som fattats och medverka i de nya som nu måste till.

Ett av huvudproblemen i det svenska havsmiljöarbetet är bristen på samordning och en splittrad och oklar ansvarsfördelning. Att lösa problemen i havsmiljön är enligt Folkpartiet en av de viktigaste uppgifterna i svensk miljöpolitik, och uppgiften kommer att finnas kvar under lång tid. Ska vi lyckas stärka genomförandet och upprätta en för östersjöländerna gemensam handlingsplan för Östersjön krävs det nya grepp. Vi anser att ett tydligare ministeransvar krävs för havsmiljöfrågorna. En östersjöminister bör utses att ha det övergripande ansvaret för frågor som rör Östersjön/havsmiljön så att frågorna inte längre bollas mellan olika departement och statsråd. Att Naturvårdsverket får det övergripande ansvaret för havsmiljön är bra men uppgiften att identifiera oklarheter i ansvarsfördelningen mellan myndigheterna bör enligt Folkpartiet inte ligga hos en myndighet. Det uppdraget bör ligga hos den oberoende hållbarhetskommission vi föreslagit. Havsmiljöns krav måste ges större tyngd i arbetet hos alla berörda myndigheter och marin forskning och miljöövervakning utökas och samordnas bättre. De tre marina centren bör ges utökade roller inom både forskning och miljöövervakning i enlighet med förslag från Vetenskapsrådets expertpanel som bereds i Regeringskansliet. Arbetet med att inrätta ett internationellt tvärvetenskapligt forskningscentrum för Östersjöns havs- och kustmiljö bör omedelbart påbörjas så att forskning kring land och hav samordnas bättre.

Just nu finns unika möjligheter att lyfta fram havsmiljöfrågorna i regionen och få till en räddningsplan för Östersjön. Åtta av de nio östersjöstaterna är medlemmar i EU. Det finns genom Helcom (Helsingforskommissionen) ett välutvecklat samarbete, där även Ryssland medverkar, i regionen. Det finns i många av länderna ett etablerat arbete med hållbar utveckling, hög medvetenhet om problemen hos befolkningen och gott miljövetenskapligt kunnande och forskning. Dessutom är flera marina strategier under utarbetande i EU. Nu är tiden inne för ett politiskt genombrott. Sverige måste agera handlingskraftigt och verkligen använda Helcom, inte bara lyssna av och bevaka. Sverige bör driva frågan om upprättande av en för EU gemensam handlingsplan

för Östersjön. Helcom har påbörjat ett sådant regionalt arbete men detta måste bli en EU-angelägenhet.

Folkpartiet menar att det är dags för Sverige att ta initiativet och medverka till det internationella politiska genombrott som behövs för Östersjöns miljö. Det var en av de högst prioriterade åtgärderna i önskelistan i Miljövårdsberedningens larmrapport "Hav och kust utan övergödning" som presenterades i våras. Sverige bör ta initiativet och kalla till en ny Stockholmskonferens – denna gång om Östersjön. Sverige kan och bör leda regionen i en kraftansamling där lägets allvar tydliggörs och vägen framåt för att trappa upp det gemensamma arbetet för havsmiljön undersöks och ett gemensamt handlingsprogram – en räddningsplan för Östersjön – tas fram. Initiativ bör tas snarast utan att invänta EU:s marina strategi, det krävs arbete för att driva på den marina strategin.

I EU är det helt avgörande att en europeisk marin strategi nu tas fram. Det grundliga arbete som lagts ned under tre år får inte vara ogjort. Här måste Sverige agera kraftfullt och trycka på för att så ska ske. Att det i en sådan tvärssektoriell strategi fastställs att havet ska nyttjas på ett hållbart sätt, med utgångspunkt från försiktighetsprincipen och ekosystemansatsen. Kommande generationers nyttjande av haven och de marina ekosystemens möjligheter att svara på förändringar måste säkerställas. Denna grund måste finnas när andra strategier sedan läggs fast. De juridiskt bindande regler som även Folkpartiet strävar efter kan uppnås i kommande direktiv.

Västerhavet

Vad gäller Västerhavet är det mesta som sagts om Östersjön tillämpligt även där vad gäller olja, övergödning, miljögifter och utfiskning. Glädjande är att här redan finns redan lokala förvaltningsplaner i bruk i Kosterfjorden (avlysta områden, överenskomna av fiskare och forskare) och i Gullmarsfjorden (fredade perioder, överenskomna av fiskare och forskare). Regionala förvaltningsplaner är en av de viktigaste delarna i EU:s nya fiskepolitik och även i Havsmiljökommissionens förslag. Vi tror detta är modellen för framtiden. För Kattegatt är situationen för torsk högst otillfredsställande. Fiskeförbud är just nu enda alternativet. Inom EU måste återhämtningsplaner för Nordsjön, Skagerrack och Kattegatt och tekniska regler för fisket i området snabbt komma till stånd. Det är ytterst viktigt att selektiva redskap, särskilt en sorteringsrist i kräfttrålar, och ändrade maskstorleksbestämmelser och minsta landningsstorleksbestämmelser för plattfiskar införs på gemenskapsnivå för att motsvara forskarnas rådgivning och möjliggöra annat fiske än torskfiske. Problemet med det resursslöseri som dumpning av fisk innebär i nuvarande system måste åtgärdas. När kvoten för en art är slut får den inte längre landas, varför den får sorteras ut och slängas tillbaka i havet. Problemet är att denna fisk inte överlever så det gynnar varken beståndet eller fisket. Ett förändrat kvotsystem och redskapsutveckling kan vara delar i lösningen på problemet.

Fel! Okänt namn på

Den hotande oljan

Vattnet i Östersjön innehåller redan tre gånger så mycket fossil olja som vatten från Nordsjön. Detta är bl.a. resultatet av illegala utsläpp av oljeavfall när fartyg rengör tankar och maskiner samt tömmer ofiltrerat vatten i Östersjön. Rysslands kraftfulla ökning av oljeexport över östersjöhamnar fortsätter. Vetskapen om att snart 200 miljoner ton olja årligen fraktas över Östersjön – motsvarande 200 Globen – borde vara nog för att öka insatserna att rädda detta känsliga hav. Sveriges egen beredskap att ta hand om utsläpp begränsar sig till 5 000 ton. De fartyg som fraktar olja över Östersjön kan ha 150 000 ton i lasten. Mer än 40 procent av de fartyg som trafikerar Östersjön har säkerhetsbrister, och enligt uppgift beräknas oljetrafiken öka med 40 procent fram till 2017. Inte heller oljeskadeskyddet i strandzonen eller den uppföljande verksamheten efter genomförda oljebekämpningsoperationer är tillräckligt eller tillräckligt samordnat och inövat. Trafikrapportering och övervakning behöver också samordnas och utökas. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Genom att höja beredskapen, utnyttja marknadskrafterna och genom EU kan Sverige kraftfullt bidra till att möta och minska hoten från de kraftigt ökande och ofta undermåliga oljetransporterna. I Östersjöns klassning som särskilt känsligt havsområde (PSSA) har ribban hittills lagts för lågt. Skyddsnivån får inte enbart hamna på en nivå av ruttdragning, trafikseparering och några områden att undvika utan måste också innehålla ytterligare skyddsåtgärder. Sverige måste fortsätta att tillsammans med övriga östersjöländer som ansökt om PSSA-klassningen utarbeta och snabbt ansöka om ytterligare effektiva skyddsåtgärder. Detta bör ges regeringen tillkänna, vilket vi yrkat på i motion 2004/05: MJ369.

Beredskapen höjer vi genom att utse nödhamnar, öka trafikövervakning/trafikrapportering, förstärka räddningsberedskapen och genom snabb och effektiv och oanmäld kontroll både till sjöss och i hamn.

Sverige har fortfarande inte ett juridiskt hållbart system av nödhamnar som EU krävt för att förhindra en upprepning av den uppmärksammade oljekatastrofen utanför Spaniens kust hösten 2002, då en läckande oljetanker drogs mellan olika hamnar som inte ville ta emot den tills olyckan var ett faktum. Norge och Danmark har detta nödhamnssystem. Folkpartiet har länge krävt att detta problem måste lösas omedelbart. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Nationellt bör Kustbevakningens/Sjöfartsverkets arbete med att knyta samman dagens olika rapporteringssystem ("Sjöbasis") få högsta prioritet, snabbt fullföljas och tas i funktion. Den modernisering av lednings/övervakningscentraler som startats måste också snabbt genomföras. Utökad aktiv trafikövervakning/trafikrapportering är nödvändig. Finland, Ryssland och Estland har genomfört ett utökat aktivt övervakningssystem av trafiken i Finska viken (GOFREP) och redovisar en 80-procentig minskning av olycksrisken efter ett års drift. Folkpartiet anser att ett liknande system snabbt kan behöva upprättas för södra Östersjön. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Åtgärderna för oljeskadeskydd till sjöss, i strandzonen och åtgärderna för uppföljande verksamhet måste förbättras, utvecklas och säkras ekonomiskt

och funktionellt. En oljeskyddsavgift på varje landat ton olja har i Finland sedan 70-talet byggt upp en oljeskyddsfond som finansierat uppbyggnaden av det lokala och regionala oljeskyddet men även nationella åtgärder. Folkpartiet anser att det bör undersökas om ett sådant system kan påskynda och säkra de åtgärder som behöver vidtas nu och på sikt i Sverige.

Marknadskrafterna utnyttjas genom att ge befraktaren ett större ansvar för valet av transport, utarbeta kravspecifikation för upphandling av sjötransporter i Östersjön, informera om vem som använder vilka fartyg, genom åtgärder för att underlätta för kvalitetssjöfart, säkerställa att begreppet ”kvalitetssjöfart” innebär fastställda kvalitetskrav på alla områden som påverkar miljön och vidareutveckla systemet med ekonomiska styrmedel.

Den hotade torsken

Fiskbestånden hotas av utfiskning. Detta gäller i synnerhet torsken. Därtill kommer de tusentals fåglar och däggdjur som varje år dödas av nät och andra fiskeredskap. Folkpartiets linje i fiskefrågan är klar. Det är inte det traditionella kustfisket som hotar eller till och med utplånar fiskbestånden längs de svenska kusterna, problemet är det storskaliga industriella fisket. Andra allvarliga hot utgörs av övergödningen och spridningen av miljögifter. Vi måste lägga stor kraft på att få till stånd internationell samverkan men kan och måste även agera nationellt. Jordbruket måste intensifiera arbetet med att minimera miljöbelastningen. Utsläppen från transporter måste minska. Kunskaperna om kemikalernas effekter måste öka. Det handlar inte minst om spridningen av hormonliknande substanser, vilka misstänks ligga bakom observerade skador på fisk.

De åtgärder som Folkpartiet föreslagit, och som också i stor utsträckning tas upp av Havsmiljökommissionen, är tydlig märkning av fisk som fångats med hållbara metoder, principen att sätta fiskekvoterna efter forskarnas rekommendationer, ett kraftigt begränsat foderfiske, förbud mot fångstmetoder som innebär stora bifångster, inrättande av marina reservat täckande Östersjöns alla huvudbiotoper, skärpt kontroll av efterlevnad av fiskekvoter och fångstmetoder, att separera ansvaret för fiskeresurs och näring – idag har Fiskeriverket ansvar för båda – och en snabb fortsättning på den genomgripande reformeringen av EU:s fiskepolitik med ökat fokus på Östersjön och miljön.

Äldre teknik medförde att vissa områden inte kunde utnyttjas för fiske. De blev naturliga skyddsområden för fisk. Nu är många bestånd som tidigare inte fiskades intensivt utnyttjade, då ny teknik gjort detta möjligt. Sverige bör – i likhet med flertalet länder – på allvar börja avsätta skyddade områden i kustzonen. Detta för att skydda den marina miljön och förstärka fiskbestånden. Naturvårdsverket, Fiskeriverket och länsstyrelserna tillsammans med regionala och lokala intressenter spelar här en viktig roll. Fredade områden i havet, vars storlek får variera i takt med fiskbeståndens variation, kan vara ett effektivt instrument i fiskeriförvaltningen.

Fel! Okänt namn på

Till dessa förslag som vi länge drivit lägger vi nu i vår motion *En liberal jordbruks-, skogs- och fiskepolitik* ytterligare förslag för förvaltningen av havets resurser. Det måste bl.a. bli möjligt att överlåta rätten till handredskapsfiske till fiskevårdsområdesföreningar också vid kusten. Folkpartiet anser också att det som behövs för att förbättra situationen för fisken och fisket är ett rättsbaserat förvaltningssystem som gör att samhällets och fiskarens intressen stämmer bättre överens. Äganderätter löser dock inte alla frågor i fisket men tillsammans med marina reservat, miljömärkning och en effektiv, noggrann kontroll finns möjligheter till ett uthålligt fiske.

I arbetet med att förbättra och hållbart nyttja havet och havsmiljön är den lokala och regionala förankringen och deltagandet avgörande. Flera kustlän har sedan länge lämnat förslag på hur bl.a. det lokala deltagandet i processer som berör nyttjandet av marina resurser kan förbättras. De aviserade försöken med lokal och regional förvaltning av fisket och möjligheterna att fördela fiskemöjligheterna mellan fiskare ger nya intressanta möjligheter. Men även här brister regeringen i genomförandet. Försöken måste nu genomföras och får inte hindras av ytterligare utredande, byråkrati eller medelsbrist.

Fisket har utretts i det oändliga. Fiskerinäringens, miljöorganisationers och andra berörda intressenters inflytande och ställning i förvaltningen av fiskeresurserna måste förstärkas. På lokal och regional nivå måste samförvaltning utvecklas. Kunskaperna om fiskbestånd är inte tillräckliga för att garantera att fisket bedrivs på ett långsiktigt hållbart sätt.

Förstärkt forskning krävs om fisksamhällen, reproduktionsområden, biologiska effekter av fiskemetoder och biologisk mångfald. Detta tillsammans med marina reservat och fredade områden, skärpt kontroll och övervakning, konsumentmakt via ”miljömärkt fisk” och ett kraftfullt svenskt engagemang i EU:s fortsatta reformering av fiskepolitiken är den väg Folkpartiet vill gå.

Säl

Gråsälen var framför allt under 1960-talet hårt drabbad av miljögifter. På senare år har dock sälen återhämtat sig och bestånden ökat. Att bestånden ökat har dock lett till problem för yrkesfisket, eftersom gråsälen tar fisk och trasar sönder fiskeredskapen. Enligt Naturvårdsverket är beståndet av gråsäl så pass starkt att det skulle tåla en begränsad jakt.

Jakten efter gråsäl regleras sedan 1988 genom en rekommendation av Helcom. Rekommendationen innebär att jakt bara kan accepteras om det gäller vetenskapliga undersökningar av jakteffekterna i områden med sälskador samt för att förebygga skador. Samtidigt pågår en diskussion inom Helcom om att ändra rekommendationen. En expertgrupp inom Helcom har uttalat sig för begränsad jakt till skydd för fisket. Enligt Naturvårdsverkets förvaltningsplan kan 180 gråsäl per år få fällas. Det är vidare Naturvårdsverkets uppgift att fördela kvoter på de län som drabbas hårdast. Detta har hittills varit Stockholms, Uppsala, Gävleborgs, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Fel! Okänt namn på

Efter den senaste tidens skadeökning inom fisket i län som inte ingår i säljaktionsområdet bör enligt Folkpartiet detta omprövas så att ytterligare län med betydande problem kan ingå. Något län bör även utses till försökslän för att under noggrann kontroll och utvärdering på prov få bedriva säljakt från båt.

Skarv

Skarvens utbredning har ökat snabbt under de senaste åren. Detta innebär bl.a. problem för fisket. Det är därför viktigt att man tillåter skydds jakt på skarv. Detta är också nu möjligt eftersom skarven inte längre förekommer i bilaga 1 i EU:s fågeldirektiv 79/409/EEG om bevarande av vilda fåglar. Regeringen bör också överväga att tillåta allmän jakt på skarv. Skarvbeståndet bör då regleras genom traditionell viltförvaltning utifrån jaktetiska principer och med tydliga regler i form av tider och andra villkor.

Fisket och forskningen

Medvetenhet och kunskap om havet måste förbättras på alla nivåer i samhället. Kunskaperna om fiskbestånd av betydelse för kust- och insjöfisket samt fritidsfisket är inte tillräckliga för att tillse att fisket bedrivs på ett långsiktigt hållbart sätt. Förstärkt forskning krävs om fisksamhällen, reproduktionsområden, biologiska effekter av fiskemetoder och biologisk mångfald. Vi vill understryka att det är av stor vikt att vid kunskapsinsamlingen ska den lokala kunskapen hos fiskare och andra intressenter tas till vara. Samverkan på forskarnivå mellan limnologer och marinbiologer är helt nödvändig. Avsiktsförklaringarna från regeringen i dessa avsnitt är goda men de konkreta förslagen få. Det uppdrag regeringen givit Formas, att i samverkan med Fiskeriverket och andra berörda myndigheter och forskningsfinansiärer utarbeta en strategi för fisk- och fiskeforskning, bör få hög prioritet och snabbt redovisas.

Folkpartiet anser att det är viktigt med utökad forskning och myndighetsnärvaro, särskilt vad gäller Östersjöproblematiken. Stockholms Marina forskningscentrum, där Kalmar högskola ingår, kan med den marina kompetens och de resurser som finns vid Kalmarsundslaboratoriet bidra till detta. Läget mitt i Östersjöns viktigaste fiskeområde (mellersta och södra Östersjön) och att FN finns på plats genom sitt "Global International Waters Assessment"-projekt talar också för detta. Även Fiskeriverkets närvaro vid Östersjön kan behöva utökas och eventuellt lokaliseras där forskning bedrivs.

Övergödningen

Regeringen bör se till att ytterligare kraftfulla åtgärder mot övergödningen av framför allt Östersjön, men också vid Laholmsbukten i Västerhavet, omedel-

Fel! Okänt namn på

bart kommer till stånd. Punktkällorna kan åtgärdas snabbare än de s.k. diffusa utsläppen från t.ex. trafik och jordbruk. I Sverige finns endast ett fåtal sådana s.k. hot spots men det är angeläget att de snabbt åtgärdas med stöd av miljöbalken.

En miljon enskilda avlopp, varav en stor del är bristfälliga, innebär belastning med närsaltutsläpp till Östersjön. Egentligen har vi fungerande lagstiftning i miljöbalk och hälsoskyddslagstiftning som ska vara effektiv mot denna typ av punkutsläpp. Tillsynsmyndigheterna har inte lagt tillräcklig kraft på/haft tillräckliga resurser för att hitta alla avlopp och utfärda förelägganden trots att verksamheten genom tillståndsavgifter blir självfinansierande. Detta arbete måste intensifieras.

I väntan på tydliga resultat från forskningen kring läckage, transport och uppehållstider i naturen (s.k. buffring) av närsalter måste bevisat effektiva åtgärder sättas in. En stor satsning på anläggning av våtmarker i avrinningsområden med påverkan på känsliga havsområden är enligt Folkpartiet en sådan viktig åtgärd. Folkpartiet vill också lyfta fram vikten av bevuxna fält året om (vall, fånggröda) där så är möjligt samt fortsatta satsningar på Greppa näringen och Odling i Balans. Folkpartiet anser dessutom att gårdar ska kunna miljöcertifieras efter de riktlinjer som man arbetar med i exempelvis Greppa Näringen och Odling i Balans. En miljöcertifiering garanterar ett miljömässigt hållbart brukande och har stort fokus på att minimera kväve och fosforläckage. Denna certifiering skulle kunna användas i marknadsföringssammanhang för lantbruksföretaget men också ställas som krav för LBU-medel vid gårdar belägna nära känsliga och belastade områden.

Det svenska genomförandet av EU:s ramdirektiv för vatten har en avgörande roll för att övergödningen av våra hav ska minska. Vattenmyndigheterna och de föreslagna vattendistrikten, som är ett led i införandet av direktivet, kan bli en ny strategisk lokal nivå. För att kunna åtgärda övergödningen av våra kuster och hav krävs dock kraftfullare åtgärder än de som vattenmyndigheterna idag har möjlighet att besluta om. Vi är starkt kritiska till att regeringen ännu inte lagt några förslag till former för samverkan inom vattenförvaltningen. Det finns varken krav eller incitament för att inbjuda till samverkan mellan lokala och regionala aktörer. För ett av de troligen viktigaste instrumenten för att nå miljökvalitetsmålet Ingen övergödning har regeringen alltså inte föreslagit någon metod, givit tydligt mandat eller anvisat medel.

Det är också nödvändigt med höga miljöavgifter på kadmium i hela EU, skärpt tillsyn av enskilda avlopp, striktare tillämpning av produktvals- och försiktighetsprincipen och en fortsatt genomgripande reformering av EU:s jordbrukspolitik med övergång från jordbruksstöd till miljöstöd. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Kväveoxider (NO_x) är luftburna ämnen som bidrar till övergödningen genom att kväve tillförs haven i form av luftnedfall. Inom EU beräknas sjöfarten fördubbla sina utsläpp från 2000 till 2030 och beräknas då stå för merparten av luftnedsläppen av kväveoxider inom EU. Dessa utsläpp kommer att drabba både Östersjön och Västerhavet. Ett handelssystem för kväveoxider och svaveldioxid (SO_2), som föreslagits och utretts indikerar att dessa utsläpp skulle kunna minska radikalt. En katalysator på ett fartyg minskar kväveoxid-

utsläppen med 90 % och fartygen kan gå över till lågsvavligt bränsle. Tekniken finns, men problemet är att en redare som investerar "för mycket" i miljöanpassning blir utkonkurrerad av redare som inte gör något alls. Ett utsläppshandelssystem skulle kunna gynna de redare som vill gå före och driva på utvecklingen. De svenska miljödifferenterade farledsavgifterna har ännu inte accepterats av EU och därför bör möjligheten i ekonomiska incitament för det fortsatta miljöarbetet vidareutvecklas. Ett utsläppshandelssystem öppet för sjöfart inom EU kan resultera i en snabb och kostnadseffektiv minskning av utsläppen av svaveldioxid och kväveoxider från fartyg. Tekniken är tillgänglig och har med pilotinstallationer visat sig fungera även i praktiken. Detta bör ges regeringen tillkänna.

En minskning av kväveoxider och svaveldioxid är också angelägen för att minska försurningen och hälsoproblem.

Biologisk mångfald och naturvård

Skyddet av den biologiska mångfalden är en hörnsten i den liberala miljöpolitiken. Biologisk mångfald gäller arter, den genetiska mångfalden inom arter samt ekosystem och landskap. Biologisk mångfald främjar ekosystemets flexibilitet och uthållighet och behöver på alla sätt skyddas och bevaras åt framtida generationer. Naturens skönhet, rytm och ljud utgör en viktig del av vår livskvalitet och det är en central uppgift för miljöpolitiken att öka möjligheterna till naturupplevelser för alla oavsett om man bor i glesbygd, landsbygd eller tätort. Folkpartiet anser att det nu är dags att utvärdera hur stödet för biologisk mångfald har förvaltats, vilka resultat det givit och hur det kan förbättras och effektiviseras. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Våtmarker

Våtmarkerna har stor betydelse som ekosystem och naturresurser. De fyller också en viktig funktion som naturliga kväve- och fosforfällor. För att minska problemet med övergödningen av sjö och hav är det därför angeläget att inte bara bevara utan även arbeta för att restaurera och nyanlägga våtmarker. Återskapandet av våtmarkerna är nödvändigt för att utöka naturliga filter och för att öka de naturliga vattenreservoarerna. Placeringen av våtmarken är avgörande för dess funktion och måste alltid beaktas vid bidrags-/tillståndsgivning. Skyddet av våra våtmarker måste stärkas. Det gäller framförallt de områden som ska skyddas enligt den internationella våtmarkskonventionen och enligt fågeldirektivet. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Fel! Okänt namn på

Försurning

Stora delar av Sverige är i dag försurade och hotas av fortsatt försurning. Kalkning av sjöar och vattendrag har pågått i många år och man har på så sätt räddat många småsjöar från en säker död. Det var en akut räddningsåtgärd när effekterna av svaveldioxid och kväveoxider började märkas. Det finns fortfarande inget alternativ till denna kalkning, eftersom man inte fullt ut lyckas komma åt orsaken. I våra marker finns lagrat försurande ämnen sedan årtionden. Vattnet uppehåller sig mångdubbelt längre tid i mark än i vattendrag och när vattnet drar sig genom marklagren avgörs vattenkvaliteten. Sur mark ger surt vatten i våra vattendrag och sjöar. Sur mark läcker dessutom näringsämnen och metaller, framför allt organiskt löst aluminium, till våra vattendrag. I förlängningen påverkas även grundvatten och vattentäkter. Organiskt aluminium renas inte med dagens reningsteknik utan kommer med i vårt dricksvatten, vilket leder till hälsorisker.

För att Sveriges natur ska kunna återhämta sig måste utsläppen i Europa minska ytterligare, utöver Göteborgsprotokollets mål och EU:s takt direktiv. En av de mest prioriterade frågorna måste vara att minska utsläppen från internationell sjöfart som idag bidrar med 1/6 av nedfallet av försurande ämnen. Nationellt bör ytterligare åtgärder vidtas för att minska utsläppen av kväveoxider och även för att minska skogsbrukets försurande verkan. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Kalkning

Genom att kalka skogsmarken i områden med högt nedfall av försurande föroreningar motverkar man onaturlig markförsurning och förbättrar vattenkvaliteten i bäckar och sjöar. Ett av de mest skadade områdena i Sverige är inlandet innanför Västkusten, dvs. delar av Halland, Småland och Västra Götaland, beroende på stor mängd nedfall och berggrund med liten förmåga att neutralisera försurningen. Naturen tar inte hänsyn till de administrativa gränser, t.ex. länsgränser, som vi har skapat. För att genomföra effektiva åtgärder måste vi anpassa insatserna efter hur vattnet rinner. Därför måste administrationen ske för varje avrinningsområde för sig.

Kalkinsatser i sjöar är inte tillräckligt utan behöver kompletteras med exempelvis skogskalkning och askåterföring från värmeverk. Ett åtgärdsprogram mot markförsurning behöver snarast upprättas. Folkpartiet vill också anslå medel för utökad kalkning, bl.a. i skogsområden, men det är av stor vikt att dessa kalkningsinsatser endast får ske i samklang med forskningen.

Natura 2000

Natura 2000 är ett nätverk som håller på att byggas upp inom EU, bestående av naturtyper och livsmiljöer för arter som medlemsländerna kommit överens om att skydda. Natura 2000 stöder sig på två direktiv, fågeldirektivet och

habitatdirektivet. På detta sätt ska den biologiska mångfalden i Europa skyddas. Folkpartiet liberalerna anser att fler områden måste ges kvalificerat skydd som naturreservat eller på annat sätt. Fler nationalparker och natur-, kulturreservat och andra former av områdesskydd behövs för att skydda exklusiva natur- och kulturlandskap. Marina reservat täckande Östersjöns alla huvudbiotoper bör inrättas och de fem som redan beslutats omedelbart iordningställas.

För att få förståelse vid inrättande av reservatsområden är det dock av största vikt att information, dialog och samråd mellan berörda parter ingår. En grundprincip är att markägaren hålls skadeslös. Skötselplaner ska inrättas i anslutning till reservatsbildning. Eftersläpning som skett i bl.a. Västra Götaland är oacceptabelt och försvarar acceptansen för inrättning av nya reservat. Information, dialog och samråd har hittills inte varit tillfredsställande. De förbättringar som skett bl.a. genom Allmänna råd och handböcker för att bilda naturreservat respektive Natura 2000-områden måste fortsätta. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Tätortsnära natur

Stora delar av Sverige har en god tillgång på skogs- och naturområden. En uppgift gör gällande att det finns ca 300 000 träd per nu levande svensk. Sedan snart ett sekel tillbaka skyddas också särskilt intressanta och biologiskt sällsynta naturområden. Dessvärre är tillgången på grönytor och vild natur mycket ojämnt fördelad och i våra stadsmiljöer finns stora brister på grönytor. Modern forskning visar på entydiga samband mellan vår hälsa och omfattningen av vårt umgänge med naturen.

Vidare visar det sig att människor med närhet till natur eller naturparker är friskare och hämtar sig snabbare efter sjukdom än de med längre avstånd. Också vid mycket korta skogspromenader visar det sig att vår puls sjunker och mängden stresshormoner minskar. Undersökningar visar även att förskolebarn som dagligen ges möjlighet att leka i skog och mark har en snabbare motorisk utveckling och högre koncentrationsförmåga än andra barn.

Det är viktigt att uppmuntra kommunerna att bygga ut grönstråk och s.k. gröna korridorer, vilket kan underlätta för viltets rörelse och spridning också i miljöer som är hårt belastade. Staten är en stor markägare både direkt och indirekt via sitt ägande av olika bolag. Det är viktigt att man i denna roll tar ett stort ansvar för miljöhänsyn, bl.a. genom att skriva in sådana krav i sina ägardirektiv.

Folkpartiet utvecklar sin syn på tätortsnära miljö i vår motion *Bra boendemiljö och bra boende för miljön*. Där utvecklar vi också andra frågor som har med bra boendemiljö att göra så som buller, problemen med sjuka hus, radon, m.m.

Fel! Okänt namn på

Nedskräpning

Det är av vikt att påpeka att nedskräpningen av vår natur under de senaste åren har ökat. Trots stora insatser från stiftelsen Håll Sverige Rent tycks det ha skett en attitydförändring. Både den synliga nedskräpningen från cigarettfimpar till skrotbilar samt den osynliga nedskräpningen i form av läckage av kemikalier har blivit ett tilltagande problem. Det är därför angeläget att skrotbilskampanjer samt allmän opinionsbildning och informationsinsatser genomförs i hela landet. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Skogspolitik

I skogen finns unika biotoper och ekosystem som utgör grunden för många arters överlevnad. Dessa förutsättningar måste återspeglas i avverknings- och reproduktionsreglerna för att den biologiska mångfalden ska bevaras. Skogsbruk ska bedrivas så att den biologiska mångfalden inte hotas. All svensk skog bör vara internationellt certifierad. Olika former av områdesskydd är nödvändigt för att bevara större ekosystem och unika biotoper. Vid reservatsbildningar eller införande av andra skyddsåtgärder är det viktigt att det skapas en lokal dialog och förankringsprocess med de människor som i sin vardag berörs av detta. Myndigheter som handhar biotop- och reservatsskydd måste väsentligt förbättra informationsinsatser, dialog och samråd.

Avtal är en intressant form av skydd som borde få fler varianter. Offentligt ägd mark ska kunna användas som utbyte mot den mark som den enskilde skogsbonden avsätter som naturreservat. Styrmedlen bör förstärkas i form av bl.a. bidrag till naturvårdsinriktad skötsel. Principen ska vara att brukaren ska hållas skadeslös och intrångsersättning ska utgå. Stor flexibilitet krävs för att finna optimala lösningar på inlösen samt skötsel av naturreservat och naturvårdsområden. Ansvarsfördelningen mellan skogsvårdsorganisationen och länsstyrelsernas/Naturvårdsverkets ansvarsområden borde ses över. Sveriges gröna guld – skogen – är en synnerligen viktig näringsgren. Nationalekonomiskt svarar skogen för ett nettoexportvärde på 90 miljarder kronor årligen. Det utgör 60 procent av Sveriges export, ger drygt 100 000 arbetstillfällen och inkomster till 350 000 skogsägare.

Alltför lite satsas på kompetensutveckling inom skogssektorn. De projekt som genomförts är långt ifrån tillräckliga. En översyn och omfördelning av miljöresurser till förmån för dessa insatser behövs. Möjligheter att ”ta hem” EU-medel för kompetensutveckling inom det skogliga området borde undersökas. Vårt grannland Finland utnyttjar denna möjlighet trots att de liksom Sverige inte önskar en gemensam europeisk skogspolitik. För att försäkra att skogen inte utarmas vid avverkning måste bättre instrument till för att tillförsäkra återplantering. En enkel metod att snabbt förhindra ”skogsklippare” är att låta återplanteringsgarantin följa skogsfastigheten. Regeringen måste snabbt vidta åtgärder för att förhindra framtida handel av skogsfastigheter där återplanteringsgarantin enligt nuvarande bestämmelser faller i samband med försäljning.

Ett annat allvarligt problem är den skada på späda tallar och lövträd som förorsakas av älgar och annat vilt. Återplantering av tall är exempelvis hotad. För att komma tillrätta med problematiken krävs samförståndslösningar mellan alla inblandade intressenter med bistånd av skogsvårdsstyrelserna. Folkpartiet liberalernas skogspolitik utvecklas vidare i motionen *En liberal jordbruks-, skogs- och fiskepolitik*.

Rovdjurspolitik

Skyddet av hotade arter utgör en viktig del i bevarandet av biologisk mångfald. Rovdjurspolitiken handlar om en klassiskt liberal miljöfråga, nämligen naturvården. För Folkpartiet liberalerna är rovdjursfrågan därför angelägen och viktig. Synen på våra rovdjur – och då särskilt vargen – är en kontroversiell och omdebatterad fråga. Anledningen till detta är delvis därför att det är vargen som löper störst risk att utrotas, men också därför att vargen är det rovdjur som skapar störst rädsla bland människor.

Rovdjurens farlighet för människor har under de senaste åren debatterats livligt. Oavsett vilken inställning den enskilda individen har i frågan, är det självklart att rädsla måste mötas med respekt och tas på största allvar. Samtidigt får vi inte låta myter från sagorna prägla vargdebatten, det finns inga dokumenterade fall från modern tid då varg skadat människor i Sverige. Björn borde skrämja oss betydligt mer men gör det tydligen inte. Det är av avgörande betydelse att vi finner lämpliga metoder och avsätter resurser för att möta oro, skapa vägar för snabba kontakter med myndigheter och att vi ökar kunskapen om rovdjuren.

Den hittills förda rovdjurspolitiken

Den hittills förda rovdjurspolitiken har lett till misstro gentemot myndigheterna på grund av långa beslutsvägar och svårtolkade paragrafer. Detta har lett till många låsta positioner, misstänksamhet samt ett ökat tjuvskytte. Forskarna anser att 50–60 vargar kan ha dödat illegalt de senaste fyra åren. Tjuvjakten är just nu det allvarligaste hotet mot vår vargstam. Regeringen har här ett stort ansvar för de konsekvenser som den förda rovdjurspolitiken lett till.

Antalsfokusering

En kontroversiell fråga är hur många vargar det krävs för att säkra artens överlevnad. Folkpartiet anser att vi bör komma bort från antalsfokusering och istället fokusera på att vi ska ha en livskraftig och jaktbar stam. Vi vet idag att vargpopulationens genetiska framtid är osäker. Eftersom inaveln redan är så hög anser Folkpartiet att ett nytillskott av gener behövs.

Fel! Okänt namn på

Kunskapen om vargarna i Sverige är så god att forskarna känner dem på individnivå. Skulle vargstammen utveckla svåra genetiska problem p.g.a. inavel kan detta upptäckas mycket snabbt. Införseln av nytillskott av gener bör riksdagen förorda så att beredskap finns att agera. Detta bör ges regeringen tillkänna.

§ 28 – en ändring måste ske

Den kanske enskilt viktigaste frågan just nu är att paragraf 28 i jaktförordningen får en ny och tydligare, mer lättolkad utformning bättre anpassad till de allt starkare rovdjursstammarna i Sverige. Den ska vara tydlig, väl avgränsad och lätt att läsa och förstå av djurägare. Genom enklare och rakare skrivingar ska djurägare kunna känna att de har rätt att försvara sina tamdjur och en större acceptans för rovdjuren och en minskad tjuvjakt nås. Detta har regeringen hittills inte kunnat leverera trots att riksdagens miljö- och jordbruksutskott våren 2004 tog ett initiativ till en samlad översyn av reglerna bl.a. i § 28 i jaktförordningen, när det gäller rätt att ingripa för att avvärja angrepp av stora rovdjur på tamdjur. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Vikten av informationsinsatser

Snabb kontakt, kommunikation och information direkt på lokal nivå när det behövs är lika viktigt som bra och tydligt regelverk och bredare information. Kan samhället ge information och hjälp när behov uppstår antingen vid problem med eller nyetablering av t.ex. varg kan rovdjurspolitiken få det förtroende den behöver. Berörda länsstyrelser har naturbevakare, ibland deltidsanställda, med god lokalkännedom och goda kontakter för detta arbete. I det läge som nu råder menar Folkpartiet att det vore bra att för en tid samla resurserna så att det i de rovdjurstäta länen, och speciellt de där nyetablering förväntas, finns tillgänglig naturbevakare. Varje krona som satsas på direkt kommunikation och kontakt när det behövs är just nu mer effektiv än breda allmänna insatser.

Erfarenheterna visar tydligt att ökad information och kunskap om rovdjuren förbättrar möjligheterna för rovdjur och människor att leva i mer fredlig samexistens. Det är också viktigt att arbetet i de regionala rovdjursgrupperna och i det nationella rovdjursrådet blir effektivt och från lokalt perspektiv upplevs som konkret och meningsfullt. Ökade insatser för att förebygga rovdjursangrepp bör göras och samhällets bidrag bör om det visar sig nödvändigt öka. Dessutom bör informationen om förebyggande åtgärder förbättras och åtgärder bör genomföras så snart tecken finns på kommande expansion in i nya områden. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Snabba beslutsvägar

Folkpartiet anser att Naturvårdsverket ska ha det övergripande ansvaret vad gäller att besluta i skyddsjaksfrågor men att de ska kunna delegera vissa beslut till länsstyrelserna. Staten ska ge bidrag och ersättning för skador förorsakade av vilt.

Mycket tyder på att det etappmål för varg som riksdagen beslutade om 2001 snart kommer att nås, därför är det viktigt att det arbete som enligt den beslutade rovdjurspolitiken åligger regeringen är i gång. Det gäller inventering och arbete med förvaltningsplaner. Regeringen bör snarast återkomma till riksdagen med en utvärdering och förslag i denna fråga.

Möjligheter till skydd vid angrepp

Nödvärnsjakten – rätten att försvara sig och de sina vid fara – är självklar, men utformningen måste ses över. Om vi ska kunna öka förståelsen för rovdjurspolitiken kan vi inte ha ett regelverk som är svårtolkat (se § 28 – en ändring måste ske).

I enstaka fall kan skyddsjakt vara nödvändig. Viktigt att påpeka är att skyddsjakt, liksom all annan jakt, måste drivas på ett etiskt försvarbart sätt.

En ny möjlig rovdjurspolitik

Folkpartiet anser att det är möjligt att få en bra rovdjurspolitik. En politik som bygger på att vi lär oss samexistera med rovdjuren, och då även med vargen. Självklart ska vi arbeta för att förebygga och minimera angreppen av varg på tamdjur, dels av respekt för den förlust, det merarbete och de kostnader som det orsakar tamdjursägarna och jägarkåren, dels för att öka acceptansen för rovdjuren.

För att nå dit krävs en saklig diskussion, korrekt och snabb information, lokal förankring och dialog, snabba kontaktvägar mellan lokal-, regional- och riksnivå, avsatta resurser till förebyggande åtgärder och ersättningar samt ett tydligt och lättolkat regelverk.

Kemikaliepolitik

Vi lever i ett kemikaliesamhälle. Det innebär i grunden mycket gott i form av mediciner, säkrare mat och nya material. Men till skillnad från i många andra sammanhang kan vi när det gäller kemikaliepolitiken aldrig acceptera att ta det onda med det goda. Här måste säkerhet för människor och miljö alltid ha huvudprioritet. Ambitionen att skapa en hälsosam miljö utan störande miljögifter kräver stora insatser från samhällets samtliga aktörer. Huvudansvaret för att förhindra spridning av farliga kemiska ämnen måste ligga hos använ-

Fel! Okänt namn på

dare och tillverkare av dessa. Statens viktigaste ansvar är förutom Kemikalieinspektionens granskande verksamhet att säkerställa en kvalificerad forskning inom området. Korrekt vetenskaplig information utgör en av de viktigaste grundstenarna i arbetet med att tidigt identifiera hot. Kemikaliepolitiken ska utgå från följande övergripande beslutsprinciper: att försiktighetsprincipen följs, att förorenaren betalar och att utredningsansvaret ligger hos användare/producent vad avser riskutvärdering av kemiska ämnen (det senare ska inte bara gälla nya kemiska ämnen).

Inom EU pågår nu ett intensivt arbete kring ett nytt regelverk avseende kemikaliepolitiken (REACH). Förslaget från EG-kommissionen innehöll följande grundmoment:

- Ett tydligt ansvar ska läggas på industrin när det gäller att bedöma och hantera risker med kemikalier. Ansvaret läggs främst på tillverkare och importörer.
- Industrin ska lämna riskbedömningar av ca 30 000 ämnen före år 2016. Kemikalier som produceras i stora mängder eller har vissa egenskaper prioriteras. Genom riskbedömningarna ska kunskapen öka om de kemikalier som redan finns på marknaden.
- Kemikalier med vissa farliga egenskaper ska inte få användas utan särskilt tillstånd. En ny självständig europeisk myndighet ska administrera kemikaliesystemet i samarbete med kommissionen och medlemsländernas myndigheter.

Förslagen pekar i en riktning som innebär kraftigt höjda ambitioner och krav vad det gäller dokumentationen kring kemikalier och riskbedömningen av dessa. Folkpartiet anser att inriktningen av dessa förslag är bra och helt i linje med vår syn om producenternas ansvar. Det förslag som kommissionen presenterade den 7 maj 2003 behandlas nu både i parlamentet och i ministerrådet. Det är viktigt att Sverige fortsätter att vara pådrivande för att REACH blir det starka verktyg som det kan vara för att uppnå ett giftfritt samhälle. Det finns naturligtvis förbättringar som skulle kunna göras till det ursprungliga förslaget, t.ex. finns i det nuvarande förslaget lägre krav på s.k. reaktionsintermediärer (kemikalier som endast finns för att tillverka andra kemikalier) än på andra kemikalier. Detta är naturligtvis rimligt vad avser slutna processer men inte i de fall då intermediären t.ex. transporteras mellan olika produktionsplatser och därmed utgör en potentiell fara vid transporter. Den viktigaste kritiken mot förslaget är dock att man måste inarbeta tydligare skrivningar om vikten av försiktighets- och substitutionsprincipen samt alltför låga testkrav på s.k. lågvolykmkemikalier (mindre än 10 ton).

Oroande är att många av de förändringar som hitintills presenterats både av Europaparlamentet, från olika medlemsländer, och till och med från kommissionen innebär tydliga försämringar gentemot kommissionens ursprungsförslag. Det mest oroande är att man åter försöker lägga över delar av ansvaret för kemikaliers säkerhet på myndigheter och inte på producenter. Detta genom att man delvis argumenterar för en testning av kemikalier baserad på "risk" och inte volym när det gäller låg- och medelvolym kemikalier. Detta beskrivs oskyldigt som att prioritera i systemet så att farliga kemikalier ska

Fel! Okänt namn på

behandlas först. Problemet är att vi inte har tillräcklig kunskap om vilka kemikalier som är farliga och därför behövs den omfattande testning som föreslås i REACH. Sverige måste här stå för en tydlig politik vad avser kraven att öka ambitionerna vad avser REACH. Följande krav är viktiga:

- Bibehållna, helst höjda, krav på lågvolykmekikalier.
- Tydligare krav på att substitutionsprincip ska genomföras.
- Ingen reduktion av det antal kemikalier som ska testas.
- Ansvar för att visa att kemikalier är ofarliga ska ligga på tillverkare inte på myndigheter.
- Högre krav på information till s.k. nedströms användare.

Samtidigt finns det naturligtvis förändringsförslag som innebär förbättringar av grundförslaget. Om det är genomförbart anser Folkpartiet att förslaget en substans – en registrering är ett sådant exempel.

Utformningen av REACH går nu in i ett tufft förhandlingsarbete. Detta ställer stora krav på regeringen så att man i sitt arbete kan nå bästa möjliga utfall. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Bottenfärger

Sverige bör verka för en snabbare utfasning av miljöpåverkande bottenfärger. Tidigare har beslut fattats om att förbjuda ett av de mest skadliga ämnena – tributyltenn. I nuläget föreslår vi inget direkt ytterligare totalförbud men i takt med att alternativa bottenfärger utvecklas bör ytterligare produkter totalförbjudas. Framför allt bör man i så fall inrikta sig mot bottenfärger som har ett ”steady state” kopparläckage på mer än 25 µg Cu/cm² och dygn samt färger som innehåller svårnedbrytbara miljötoxiska organiska föreningar. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Läkemedel

Rapporterna om läkemedelsrester i vatten fortsätter att komma in. Det är uppenbart att detta kan vara ett framtida miljö- och hälsoproblem. Regeringen bör starta ett systematiskt arbete kring vilka åtgärder som behövs för att minska dessa risker. Här finns ett batteri av åtgärder som bör övervägas från krav på biologiskt nedbrytbara läkemedel till kapacitet på reningsverken att omhänderta dessa ämnen. Vi anser också att regeringen bör tydliggöra att i de diskussioner om val av läkemedel, t.ex. landstingens och regionernas rekommendationslistor samt apotekens utbyte av läkemedel mot likvärdiga billigare kopior, miljöhänsyn bör vara en del av övervägandet och att produkter som är bra för miljön inte ska bytas ut mot sämre alternativ. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Fel! Okänt namn på

Testning av kemikalier

Testning av kemikalier kräver ofta att försök görs på djur. Mycket av detta arbete har utvecklats kring arbetet med hälsoeffekter på människor. Det är viktigt att främja en utveckling av nya metoder på detta område. Dels för att minska användningen av försöksdjur, dels för att hitta metoder som är relevanta för att studera kemikaliers miljötoxiska effekter. Ekosystemtoxikologi är här ett viktigt område att utveckla. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Avfall

Grunden för att nå en hållbar utveckling är att hitta en balans så att det vi producerar återanvänds eller återvinns och ger minsta skada för natur, miljö och människa. Målsättningen är att vi genom ny teknik lär oss producera så lite avfall som möjligt. Kloka lösningar på produkter, som använder t.ex. mindre förpackningar, är viktigt. Samtidigt kommer ett modernt samhälle alltid att producera en viss mängd avfall, och av den anledningen måste omhändertagandet av avfall bli bättre. Politiken ska främst syfta till att minimera mängden avfall. Det avfall som ändå uppstår ska i första hand återanvändas, i andra hand ska material återvinnas, i tredje hand ska energi utvinnas ur avfallet. Endast om detta inte är möjligt ska avfallet deponeras. Det är rimligt att beskatta deponering av avfall eftersom det orsakar miljöproblem i form av markanvändning av metanutsläpp (metan är en växthusgas).

Folkpartiet anser att man inte bör införa beskattning på avfallsförbränning om det inte finns miljömässiga skäl. Vi anser att sådana skäl finns när det gäller att säkerställa en minskning av utsläpp av växthusgaser. Avfallsförbränning påverkar utsläppen av växthusgaser genom den del av avfallet som består av fossilt material (plast). Det är också viktigt att skatten kopplas till mängden lämnat avfall så att uppkomsten av sopor verkligen minskar. Utformandet av eventuella miljöskatter får inte heller vara sådant att det motverkar t.ex. energiutvinning när detta är den uppenbart bästa hanteringen av avfallet. Detta gäller t.ex. ofta förbränning av sorterat industriavfall. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Vi vill också i samband med detta peka på att man måste utforma de allmänna regelverken för energiproduktion på ett sådant sätt att de ej missgynnar kraftvärmeproduktion (samtidig produktion av el och värme) från avfall jämfört med att bara producera fjärrvärme. Det är eftersträvansvärt att de förbränningsanläggningar som finns i ökad omfattning producerar kraftvärme. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Grundprincipen ska vara att avfall ska tas om hand så nära källan som möjligt. Beslut kring hur återvinning sker (energi- eller materialåtervinning) bör baseras på en helhetsbedömning. I denna bör ingå transporter, miljöeffekter av återvinningsmetoden, energivinster mellan återvinning och nyproduktion, alternativ till den energi som återvinns via sopförbränning, etc. I ett land som Sverige måste man anpassa metoderna efter de mycket olika förhållanden

som råder i olika delar av landet. Därför bör den regionala beslutsnivån få ett stort ansvar att utforma regionala strategier för återvinning. I dag finns inget sådant tydligt regionalt ansvar.

Gör det lättare för den enskilde att återvinna

En nödvändig förutsättning för om kretsloppssamhället ska bli verklighet är att det finns ett engagemang från den enskilda medborgaren. Allmänhetens positiva inställning till källsortering måste därför värnas. Ekonomiska incitament måste upprättas och skärpas. För att hushållen, företagen och den kommunala verksamheten ska kunna anpassa sitt beteende måste de praktiska möjligheterna till källsortering finnas. Det är viktigt att ställa höga krav på dem som är ansvariga för insamlingsverksamheten. För att enskilda ska motiveras att göra de extra ansträngningar och acceptera de kostnader som i dagsläget följer av återvinningssystemet, krävs i längden synliga miljöresultat som också är ekonomiskt och socialt hållbara. Det är därför angeläget att det finns verkligt fungerande marknader för material som kan återvinnas och återanvändas. Vidare måste insamlingssystemen fungera på ett för kunden smidigt sätt. Fortfarande finns många rapporter om dåligt fungerande insamlingssystem.

För att få tillbaka mer avfall kan det finnas anledning att möta konsumenterna med bättre ekonomiska incitament. Det är viktigt att inse att vi lever i en global marknad. Detta faktum gäller självfallet också avfall. Ett stort antal konsumentförpackningar passar inte in i det svenska återvinningssystemet eftersom de producerats utanför Sverige. Vi anser att den bästa lösningen skulle vara att EU kom överens om ett gemensamt system för återvinning. Om en bra lösning på EU-nivå inte uppnås bör man överväga att lägga ett större ansvar på försäljnings- och distributionsleden för återvinningen. Affärer som saluför förpackningar som inte ingår i retursystemen ska med vårt förslag kunna åläggas att erlägga en avgift till retursystemet för att man där tar emot förpackningarna. Ett annat problem är att den privata införseln av alkohol ger upphov till en ansevärd mängd förpackningar, vilket gör att återvinningsmålet på t.ex. 70 procent för glas inte är baserat på den totala mängden. Återvinningsmålet för dessa förpackningsslag måste därför justeras upp för att ambitionsnivån inte ska sänkas och dessa förpackningar hamna på deponi. Hänsyn måste även tas till materialbolagens merkostnad för insamling och behandling av dessa privat införda material. Det förslag som går ut på att överföra kostnaderna för ett icke fungerande återvinningssystem på kommunerna är inte rimligt.

Farligt avfall

Vi anser att det är mycket oroande att rapporter visar att det finns en kraftig variation i kommunernas insatser inom insamlingen av farligt avfall från hushållen. Regeringen bör här sätta mätbara miljömål för hur stor fraktion av

Fel! Okänt namn på

hushållens farliga avfall som ska omhändertas. Vidare bör regeringen ge länsstyrelserna ett tydligt uppdrag att följa upp kommunernas arbete med hur farligt avfall hanteras. Regeringen bör återkomma inom tre år med en uppföljning av vad de vidtagna åtgärderna har haft för effekt. Det är viktigt att kommunernas monopol vad avser avfallshantering från verksamheter försvinner. Uppföljningen av att farligt avfall tas om hand på ett korrekt sätt bör kunna ligga inom den vanliga miljötillsynen av verksamheten. Folkpartiet anser därför att man bör ta bort bestämmelsen i 15 kap. 10 § miljöbalken, som reglerar kommunernas rätt att föreskriva att transporter, återvinning eller bortskaflande av farligt avfall ska ske genom kommunens försorg. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Producentansvaret

För att nå målet om avfallsreduktion är det viktigt att producentansvaret utformas så att det uppmuntrar till minskad mängd avfall, till produkter som är lätta att återanvända och till produkter vilkas komponenter lätt kan separeras för att återanvändas. Producentansvaret bör därför utvärderas noggrant och vidareutvecklas. Dagens producentansvar kräver kvantitativa och mätbara mål som är tidsbestämda och successivt skärps. Då det viktiga är att få en acceptans av kretsloppstänkandet bör en samhällsekonomisk analys av systemet med producentansvar mynna ut i eventuella justeringar i avgifter och regelverk så att kostnader motsvaras av miljövinster. Naturvårdsverket bör ges i uppdrag att se över detta. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Vi menar vidare att det finns anledning att utöka producentansvaret till att omfatta fler produkter. Det individuella ansvaret för olika producenter ska, enligt vår mening, så långt som möjligt stimuleras. Ett sätt att åstadkomma detta är att införa kretsloppsförsäkringar för en rad produkter, exempelvis bilar, datorer, elektroniska produkter och vitvaror. En kretsloppsförsäkring tecknas av den enskilde producenten med ett försäkringsbolag som tar ansvaret för att produkten återvinns enligt gällande lagar och regleringar. Försäkringsbolagen kommer troligen att premiera företag och produkter med låga omhändertagandekostnader och hög återvinningsgrad, vilket därmed ger den enskilde producenten incitament att tillverka just sådana produkter. Försäkringen måste vara sådan att försäkringsbolaget tar hela kostnaden för produkten – både återvinning och eventuell deponering. Vi anser att det är dags att ta steget fullt ut och införa försäkringssystemet för någon produktgrupp. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Folkpartiet anser att man också måste tydliggöra producentansvaret vad det gäller anläggningar och tekniska installationer. Även här ser vi att försäkringslösningar kan vara ett bra alternativ. Det är viktigt att det finns resurser för att montera ner t.ex. vindkraftverk eller mobilmaster. En försäkringslösning skulle här ge en garanti för att sådana resurser finns, och regeringen borde utreda hur sådana krav kan ställas för dessa anläggningar.

En annan möjlig utvidgning av producentansvaret skulle vara att införa ett s.k. materialansvar där man istället för insamling av produkter koncentrerade

sig på insamling och återvinning av material, framför allt då plaster. Fördelen med ett sådant system är att man kanske skulle underlätta insamling från flera olika produkter som innehåller samma material. Detta skulle kanske på sikt förbättra plaståtervinningen, vilket är väsentligt inte bara för återvinningen som sådan utan också en del av en strategi för att minska utsläppen av växthusgaser. Det finns dock flera frågetecken hur ett sådant materialansvar ska se ut, och innan man genomför denna idé behövs ytterligare utredningar.

Som ett led i en ny generation av miljöpolicy på EU-nivå har IPP-begreppet (integrerad produktpolicy) lanserats. Syftet är att minska miljöpåverkan från alla aktiviteter längs produktkedjan – ett slags livscykelanalys – alltifrån utvinning av råvaror, själva produktionen, påverkan under användningen samt effekterna från omhändertagandet och återvinningen av avfallet. Målet är att gå till ett system präglad av resurseffektivitet, avfallsminimering, kontrollerad användning av farliga ämnen samt återställande och utökning av naturkapitalet.

För att IPP ska kunna bli en verklighet krävs att priserna på varor och tjänster i mycket större utsträckning reflekterar principen om att förorenaren betalar, dvs. miljökostnaderna måste vägas in i produktpriset.

Regeringen bör mer aktivt verka för ett övergripande ramverk för integreringen av olika miljöaspekter genom att tillämpa ett strikt livscykel tänkande. Regeringen bör därför i EU driva frågan att Europeiska kommissionen lägger fram ett nytt direktiv om IPP.

Miljöforskning och utbildning

En liberal miljöpolitik grundar sig på tanken att de miljöbeslut som fattas ska vara baserade på en rationell grund. Detta innebär att miljöforskning för oss är av allra största vikt. Den liberala forskningspolitiken på detta område skiljer sig inte från de grundpelare vi har på andra forskningsområden. Vi tror att det är av stor vikt att stärka den enskilda forskarens fria ställning. Det är endast då man vågar komma med obehagliga sanningar. Detta är ett av skälen till att vi vill öka fakultetsanslagen till våra universitet. Detta hindrar dock inte att det behövs tillfälliga punktinsatser och utredningar. Detta är skälet till att Folkpartiet vill göra en förstärkning av anslag 26:1 Formas. Denna satsning bör vara riktad mot framtagandet av alternativa bränslen framför allt vad avser stöd till samverkan mellan företag och akademi.

Folkpartiet anser att Formas roll inom forskningsfinansieringen bör utvärderas. Detta forskningsråd inkluderar ett antal i sig helt olika forskningsfält, bostäder, miljö, livsmedel och jordbruksproduktion. Vi har svårt att se varför dessa områden utskiljs till ett eget forskningsråd och anser istället att ansvaret för dessa områden borde fördelas mellan Vinnova och Vetenskapsrådet. Viktigt är dock att de inom Vetenskapsrådet får sina egna beredningsgrupper. Vidare kunde delar av medlen fördelas direkt till berörda universitet och högskolor t.ex. i form av forskarskolor. Forskarskolor är en bra form för att säkerställa att Sverige har forskning inom för landet viktiga områden samtidigt

Fel! Okänt namn på

som det ger utrymme för stor akademisk frihet. Det flyttar ansvaret för forskningens innehåll från forskningsfinansiären till forskarna.
Stockholm den 27 september 2005

Lars Leijonborg (fp)

Bo Könberg (fp)

Marita Aronson (fp)

Liselott Hagberg (fp)

Ulf Nilsson (fp)

Erik Ullenhag (fp)

Lennart Fremling (fp)

Anita Brodén (fp)

Heli Berg (fp)

Anna Grönlund Krantz (fp)

Martin Andreasson (fp)

Tobias Krantz (fp)

Karin Pilsäter (fp)

Yvonne Ångström (fp)

Sverker Thorén (fp)

Marie Wahlgren (fp)

Gunnar Nordmark (fp)